

GIÁO DỤC LÝ LUẬN MÁC - LÊNIN NHẪM BỒI DƯỠNG ĐẠO ĐỨC NGHỀ NGHIỆP CHO GIÁO SINH SƯ PHẠM NGÀNH MẦM NON

ThS. NGUYỄN THU THỦY*

1. Giáo dục con người toàn diện, nhất là giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức nghề nghiệp luôn được Đảng ta quan tâm. Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX của Đảng đề ra nhiệm vụ: “Tăng cường giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức, lối sống cho học sinh, sinh viên. Cải tiến việc giảng dạy và học tập các bộ môn khoa học Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh ở các trường đại học, cao đẳng, trung học chuyên nghiệp và dạy nghề”(1). Thấy rõ được tầm quan trọng đó, công tác giáo dục lý luận (GDLL) Mác - Lênin nhằm bồi dưỡng đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên, nhất là giáo sinh sư phạm (GSSP) ngành mầm non (MN) hiện nay được đặc biệt quan tâm.

Chủ nghĩa Mác - Lênin ra đời đã giải đáp về mặt lý luận những vấn đề thời đại đặt ra trên lập trường của giai cấp vô sản cách mạng, là sản phẩm tất yếu của những điều kiện KT-XH tư bản chủ nghĩa giữa thế kỉ XIX; đồng thời, là sự phát triển hợp quy luật của lịch sử tư tưởng nhân loại. Chủ nghĩa Mác - Lênin đã kế thừa tất cả những giá trị tư tưởng và văn hoá của nhân loại đã có từ trước; khái quát, đúc kết những kinh nghiệm và tri thức lý luận trên các lĩnh vực khác nhau; luôn gắn liền với thực tiễn phong trào cách mạng, thực tiễn vận động của lịch sử, sự phát triển khoa học kĩ thuật với cuộc đấu tranh tư tưởng lý luận chống lại các học thuyết phản khoa học và phản tiến bộ...

Nghề giáo viên (GV) MN là lĩnh vực hoạt động lao động giáo dục trẻ em dưới 6 tuổi. Quá trình đào tạo đã cung cấp cho GVMN những tri thức về sự phát triển thể chất, tâm lí trẻ em, phương pháp nuôi dưỡng chăm sóc giáo dục trẻ em, những kĩ năng nhất định để thực hiện nhiệm vụ chăm sóc, giáo dục trẻ em. Công việc của GVMN không chỉ “dạy” trẻ mà còn phải “dỗ” trẻ, chăm sóc trẻ bằng tình yêu thương của người mẹ - đúng như Bác Hồ đã từng căn dặn: “Làm mẫu giáo tức là thay mẹ dạy trẻ. Muốn làm được thì trước hết phải yêu trẻ. Các cháu nhỏ hay quấy, phải bền bỉ, chịu khó mới nuôi dạy được các cháu. Dạy trẻ cũng như trồng cây non. Trồng cây non được tốt thì sau này cây

lên tốt. Dạy trẻ nhỏ tốt thì sau này các cháu thành người tốt. Công tác GV và mẫu giáo có khác nhau, nhưng cùng chung một mục đích đào tạo những công dân tốt, cán bộ tốt cho Tổ quốc, cho chủ nghĩa xã hội. Điều trước tiên là dạy các cháu về đạo đức để các cháu noi theo”(2).

2. Vai trò, tầm quan trọng của công tác GDLL Mác - Lênin cho GSSP ngành MN

Trong chương trình đào tạo, GSSP ngành MN học nhiều môn: *Giáo dục học, Tạo hình, Âm nhạc, Dinh dưỡng trẻ em...* Trong đó, các môn *Lý luận Mác - Lênin* chiếm số tiết học khá lớn: 242,5 tiết (hệ cao đẳng), 102 tiết (hệ trung cấp). Công tác GDLL Mác - Lênin cho GSSP ngành MN giữ vị trí quan trọng trong việc hình thành bản lĩnh nghề nghiệp, lòng yêu nghề, mến trẻ của các em.

1) *GDLL Mác - Lênin góp phần hình thành thế giới quan, nhân sinh quan cộng sản chủ nghĩa, phương pháp luận khoa học cho GSSP ngành MN.* Thế giới quan là toàn bộ những quan niệm của con người về thế giới, vị trí của con người trong thế giới đó; có sự thống nhất của tri thức, niềm tin, lí trí và tình cảm. Thế giới quan khoa học không hình thành một cách tự động (trang bị tri thức là có thế giới quan) mà là quá trình chuyển tri thức thành niềm tin khoa học trong mỗi chủ thể. Cơ sở để hình thành và phát triển thế giới quan là những nhận thức về tự nhiên và xã hội, là kết quả của quá trình giáo dục và những kinh nghiệm được tích lũy trong thực tiễn của sinh viên. Đó cũng chính là quá trình hình thành và phát triển các quan điểm, quan niệm, niềm tin về vai trò và khả năng của con người trong quá trình nhận thức và cải tạo thế giới.

Nhân sinh quan cách mạng là hệ thống quan niệm về cuộc đời, về ý nghĩa, mục đích cuộc sống của người cộng sản. Nhân sinh quan cách mạng được hình thành trên cơ sở thế giới quan khoa học

* Khoa cơ bản - Trường Đại học Hạ Long

Mác - Lênin. Theo Hồ Chí Minh: *"Không có lí luận về chủ nghĩa xã hội khoa học thì không thể có lập trường giai cấp vững vàng"* (3).

GSSP ngành MN có tuổi đời còn rất trẻ, nhạy cảm, khát khao khám phá cái mới để khẳng định bản thân mình. Việc GDLL Mác - Lênin sẽ là tiền đề cho các em xây dựng thế giới quan, nhân sinh quan khoa học và cách mạng; kiên định với con đường đi lên chủ nghĩa xã hội mà Đảng và Bác Hồ đã lựa chọn; kiên quyết đấu tranh chống mọi biểu hiện tiêu cực; phấn đấu học tập và rèn luyện... Công tác GDLL Mác - Lênin sẽ cung cấp cho GSSP ngành MN phương pháp luận khoa học chung nhất để giải thích tự nhiên và lịch sử một cách đúng đắn, cũng như bồi dưỡng cho các em phương pháp chuyên ngành trong học tập và giảng dạy trẻ mai sau.

2) Định hướng, hình thành các giá trị, chuẩn mực tư tưởng, nhân cách, đạo đức nghề nghiệp, lối sống mới cho GSSP ngành MN. Công tác GDLL Mác - Lênin là công tác giáo dục con người, tác động đến tư tưởng, tình cảm, đạo đức của GSSP ngành MN; giúp họ nâng cao trình độ chính trị, tinh thần tự giác và tích cực trong sự nghiệp giáo dục. Đó là đề cao tinh thần hi sinh, xả thân vì dân, vì nước trong lịch sử hào hùng của dân tộc thành những giá trị mới với nội dung như: biết yêu cái tốt, cái đẹp; bài trừ cái xấu, cái ác, biết yêu thương trẻ...

GDLL Mác - Lênin hướng vào mục tiêu giáo dục cho GSSP ngành MN có lòng yêu quê hương, đất nước nồng nàn; trung thành với Tổ quốc, với nhân dân; phấn đấu vì sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội; có ý thức tổ chức kỷ luật, đoàn kết, tinh thần tập thể, gắn bó với trường MN, yêu thương con trẻ... Công tác GDLL Mác - Lênin sẽ giúp các em từng bước hình thành những phẩm chất cơ bản của GVMN: *lòng yêu nghề, mến trẻ*. Lòng yêu nghề là động lực giúp cho người GV gắn bó với trẻ (biểu hiện ở tấm lòng nhân hậu, vị tha, công bằng, tế nhị và chu đáo với trẻ). Người GVMN tương lai cần tận tụy, hăng say, tâm huyết với công việc chăm sóc, giáo dục trẻ em. Trẻ MN rất hiếu động, nên GVMN phải luôn tử tốn, kiên trì, nhắc nhở, bảo ban trẻ; luôn đổi mới, sáng tạo trong thiết kế bài giảng, làm đồ dùng dạy học để lôi cuốn trẻ tham gia các hoạt động học tập và vui chơi.

GSSP ngành MN cần hình thành lòng yêu quý trẻ em ngay từ khi học ở trường sư phạm; tôn trọng và giúp các trẻ phát triển khỏe mạnh cả về thể chất, tinh thần. Được GV yêu thương và tôn trọng, trẻ sẽ sống và lớn lên trong cảm giác an toàn, yên tâm tìm hiểu, khám phá thế giới xung quanh; vui vẻ, mạnh dạn trong

hoạt động giao tiếp; biết quan tâm, chia sẻ với bạn bè và những người gần gũi, tin yêu cô, vâng lời cô dạy bảo... Đây chính là cơ sở quan trọng để giáo dục lòng nhân ái và hình thành một số phẩm chất cần thiết cho trẻ ngay từ tuổi MN.

Trẻ đến trường MN với thời gian từ 8 - 10 giờ/ngày và GVMN sẽ đảm nhiệm các việc ăn, ngủ, học tập, vui chơi... của trẻ. Nhân cách, tấm gương đạo đức của cô sẽ ảnh hưởng nhiều đến trẻ. Một lời nói ngọng của cô bị trẻ bắt chước, một hành vi thô bạo sẽ được trẻ làm theo... có thể để lại những dấu ấn không đẹp trong tâm hồn thơ dại của các em. Do đó, ngay từ khi học ở trường đại học, mỗi giáo sinh cần tự rèn luyện, hình thành cho mình những phẩm chất đạo đức tốt đẹp của GVMN tương lai.

3. Một số giải pháp góp phần phát huy vai trò của công tác GDLL Mác - Lênin nhằm bồi dưỡng đạo đức nghề nghiệp cho GSSP ngành MN

1) Nâng cao chất lượng dạy và học các môn Lí luận Mác - Lênin cho GSSP ngành MN. Với vai trò là chủ thể quá trình dạy học, giảng viên các môn *Lí luận Mác - Lênin* là yếu tố rất cơ bản quyết định chất lượng, hiệu quả của công tác giáo dục. Họ có chuyên môn vững vàng, khả năng sư phạm tốt; có đạo đức, nhân cách trong sáng, am hiểu sâu các vấn đề thực tiễn xã hội đặt ra, thường xuyên tự học, tự bồi dưỡng để nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ...

Chủ tịch Hồ Chí Minh đã từng dạy: *"Các thầy, cô giáo phải tìm cách dạy. Dạy cái gì, dạy thế nào để trò hiểu chóng, nhớ lâu, tiến bộ nhanh"* (4). Dạy lí luận là phải làm sao để người học hiểu thấu vấn đề, dùng lời lẽ, dẫn chứng đơn giản, thiết thực và dễ hiểu; phải nâng cao và hướng dẫn tự học cho người học. Các môn khoa học Mác - Lênin có đặc trưng khái quát hoá, trừu tượng hoá cao, đòi hỏi giảng viên phải tìm ra cách dạy phù hợp với tâm lí, đặc điểm tư duy của GSSP ngành MN. Đó là phương pháp dạy học dẫn dắt các em đi từ dễ đến khó; từ đơn giản đến phức tạp; từ thấp đến cao; từ hiểu trí thức đến rèn luyện kĩ năng, vận dụng tri thức. Sử dụng linh hoạt các phương pháp dạy học (thuyết trình, thảo luận nhóm, seminar, nêu và giải quyết vấn đề...). Kết hợp nhuần nhuyễn, hiệu quả các phương pháp sẽ phát huy được những ưu điểm và khắc phục được những nhược điểm của từng phương pháp; hạn chế tính thụ động, ỷ lại trong việc tiếp thu kiến thức của giáo sinh; yêu cầu người học phải tập trung vào bài giảng, suy nghĩ, đóng góp ý kiến xây dựng bài học. Để làm được điều đó, đòi hỏi cả thầy và trò phải nỗ lực cao, đầu tư nhiều thời gian và công sức cho bài học; kết hợp sử dụng các phương tiện dạy

học hiện đại để tăng tính hiệu quả cao. Sau mỗi bài học, giảng viên cần chú ý đến việc liên hệ với thực tế, hướng dẫn GSSP MN vận dụng lí luận, kiến thức đã học vào cuộc sống bản thân, trong học tập, dạy học trẻ MN mai sau.

Ngược lại, giảng viên các môn *Lí luận Mác - Lênin* phải có kiến thức sâu rộng, chuẩn bị kĩ giáo án và thường xuyên cập nhật những tri thức, thông tin mới. Trong từng chương, từng phần, giảng viên cần xây dựng được các tình huống có vấn đề; đặc biệt hướng vào các tình huống giải quyết trong giáo dục trẻ MN. Trong giờ học, giảng viên khuyến khích giáo sinh trả lời, đối thoại, không nên "bỏ lửng" những câu hỏi, thắc mắc của các em (kể cả những ý kiến không thuận với mình) mà phải chủ động giải đáp một cách ngắn gọn và thuyết phục; tùy theo điều kiện cụ thể mà mở rộng không gian giao tiếp. Đối với những vấn đề mới, khó, giảng viên cần khuyến khích nghiên cứu, tìm hiểu nhằm phát huy tính tích cực, sáng tạo của người học.

2) Phối hợp giữa các đơn vị trong nhà trường tạo điều kiện thuận lợi cho công tác GDLL Mác - Lênin. Để công tác GDLL Mác - Lênin cho GSSP ngành MN có hiệu quả, cần sự chỉ đạo sát sao, thống nhất của Đảng ủy, Ban giám hiệu, Ban chủ nhiệm khoa MN, phòng Công tác học sinh - sinh viên, GV chủ nhiệm lớp... trong việc phân định rõ chức năng của từng tổ chức.

Phòng Công tác học sinh - sinh viên cùng với bộ môn *Giáo dục chính trị* xây dựng các quy chế cụ thể: *quy chế học sinh - sinh viên, quy chế nội trú, quy chế rèn luyện riêng cho GSSP ngành MN*, coi đó là phần thực hành chính trị xã hội và được kiểm định, xếp loại khi đánh giá kết quả rèn luyện của học sinh, sinh viên theo *Quyết định số 60/2007/QĐ-BGDĐT* ngày 16/10/2007 của Bộ GD-ĐT; tổ chức tốt "*Tuần sinh hoạt công dân - học sinh sinh viên*" đầu năm cho các em.

Ban chủ nhiệm khoa MN, GV chủ nhiệm lớp đóng vai trò trực tiếp trong việc bồi dưỡng, củng cố đạo đức nghề nghiệp cho giáo sinh. Đây chính là lực lượng chỉ ra phương hướng, giải pháp để thực hiện những yêu cầu của nhà trường đối với khoa, lớp, bản thân mỗi giáo sinh. Để làm được việc đó, trước tiên phải xây dựng một tập thể lớp đoàn kết, tự quản tốt, điều khiển hành vi của các cá nhân thông qua dư luận tập thể. Các thành viên trong lớp có cơ hội tu dưỡng các phẩm chất tốt đẹp: tinh thần đoàn kết, thân ái, tình yêu thương bạn bè, tính trung thực...

Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, Liên chi đoàn khoa MN, Hội sinh viên tham gia tích cực

vào công tác bồi dưỡng đạo đức nghề nghiệp cho giáo sinh. Để làm tốt vai trò đó, các tổ chức đoàn - hội cần: tạo nhiều sân chơi lành mạnh, bổ ích mang mục đích định hướng giáo dục đạo đức truyền thống, đạo đức nghề nghiệp cho GSSP ngành MN; tổ chức các cuộc thi "*Nữ sinh duyên dáng*", thi tìm hiểu về *An toàn giao thông*, phát động phong trào thanh niên tình nguyện... Từ đó, giáo dục giáo sinh có ý thức phê phán, đấu tranh chống và loại trừ những tệ nạn xã hội, hành vi tiêu cực trong lối sống; biết tự trọng, giữ gìn và phát huy truyền thống của dân tộc; tôn trọng pháp luật và kỉ cương xã hội, nội quy nhà trường. Đoàn Thanh niên cần tạo điều kiện và khuyến khích các đoàn viên ưu tú phấn đấu được đứng vào hàng ngũ của Đảng; đầu tư nâng cao chất lượng xây dựng chi đoàn, chi hội; tăng cường công tác thông tin tuyên truyền của Đoàn thông qua: Bản tin thanh niên; phát thanh thanh niên, panô hình ảnh, tập san, nhóm văn nghệ xung kích, nhóm tuyên truyền viên... Những hoạt động này vừa góp phần rèn luyện nghiệp vụ sư phạm, trau dồi kĩ năng nghề nghiệp; vừa xây dựng lòng yêu trường, lớp, yêu học sinh; qua đó, có định hướng đúng đắn cho các giáo sinh khi ra trường sẵn sàng đi nhận công tác ở bất cứ vùng sâu, vùng xa nào của địa phương, đất nước.

3) Phát huy tính chủ động, tích cực, sáng tạo, ý thức tự học, tự rèn luyện của GSSP ngành MN. Ở bậc đại học, tự học, tự nghiên cứu là phương pháp chính để giúp người học chiếm lĩnh tri thức, đề cao tính chủ động, sáng tạo. Giảng viên sẽ là người hướng dẫn học tập, cung cấp những kiến thức, tài liệu cơ bản nhất; còn việc học tập của giáo sinh là quá trình sắp xếp, lập kế hoạch, trình tự môn học, thời gian để nghiên cứu nắm tài liệu cơ sở và cả tài liệu tham khảo mở rộng.

Tự giáo dục không chỉ đòi hỏi ở GSSP ngành MN thái độ tự học nghiêm túc, tích cực, mà còn phải có mục đích học tập đúng đắn để hoàn thiện nhân cách nhà giáo. Tự giáo dục đòi hỏi các em phải có thái độ nghiêm túc với bản thân trong việc đánh giá, nhận xét về mọi hành vi của mình và chịu trách nhiệm trước mọi kết quả của hành vi đó. Cần nghiêm túc thực hiện việc phê và tự phê để kịp thời uốn nắn những lệch lạc trong tư tưởng, đây cũng chính là cơ hội để GSSP ngành MN bày tỏ thái độ, nguyện vọng chính đáng của mình; qua đó tự giáo dục, hoàn thiện mình hơn. Giáo sinh phải có ý thức tự giác tham gia các phong trào, các cuộc vận động, chương trình như: "*Học tập và rèn luyện theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh*",

“*Văn minh giảng đường*”, văn hoá văn nghệ - thể dục thể thao; tham gia những diễn đàn do Đoàn Thanh niên phát động, như: thi Olympic các môn khoa học Mác - Lênin và Tư tưởng Hồ Chí Minh, đạo đức nhân cách nhà giáo... Đây là những tổ chức có vai trò quan trọng trong quản lí, lôi cuốn giáo sinh vào những hoạt động có nội dung phong phú, hấp dẫn và mang tính giáo dục cao; tạo điều kiện phát huy tính tự giáo dục, rèn luyện của sinh viên.

Để công tác GDLL Mác - Lênin nhằm bồi dưỡng đạo đức nghề nghiệp cho GSSP ngành MN có hiệu quả, cần thực hiện đồng bộ các giải pháp trên. Tuy nhiên, trước hết bản thân mỗi giáo sinh phải luôn tự ý thức trong học tập, rèn luyện để hình thành cho mình những phẩm chất cao quý của GVMN, xứng đáng là “*người mẹ thứ hai của trẻ*”. □

(1) Đảng Cộng sản Việt Nam. Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX. NXB Chính trị quốc gia, H. 2001.

(2) Hồ Chí Minh. Toàn tập (tập 9). NXB Chính trị quốc gia, H. 1996.

(3) Hồ Chí Minh. Toàn tập (tập 12). NXB Chính trị quốc gia, H. 1996.

(4) Hồ Chí Minh. Toàn tập (tập 8). NXB Chính trị quốc gia, H. 1996.

Tài liệu tham khảo

1. Phạm Thị Châu - Nguyễn Thị Oanh - Trần Thị Sinh. Giáo dục học mầm non. NXB Đại học quốc gia, H. 2001.

2. Hồ Lam Hồng. Nghề giáo viên mầm non. NXB Giáo dục, H. 2008.

3. C. Mác và Ph. Ăngghen. Toàn tập (tập 39). NXB Chính trị quốc gia, H. 1999.

4. Giáo trình triết học Mác - Lênin. NXB Chính trị quốc gia, H. 2009.

SUMMARY

In order to achieve the effectiveness of Marxist-Leninist theory education to foster the professional ethics for the student- teachers of preschool pedagogical sector, we need to implement synchronization solutions. However, first of all, every student- teachers themselves must always learn consciously, train themselves to form the noble qualities of pre-school teachers deserving a "second mother of the child".

Nâng cao hiệu quả giáo dục văn hóa...

(Tiếp theo trang 24)

3. Nguyễn Đức Chiến (chủ biên) - Lê Thị Ninh. Pháp luật học. NXB Đại học sư phạm, H. 2008.

4. Trần Ngọc Đường. “Văn hóa pháp lí với sự nghiệp đổi mới ở nước ta”. Tạp chí Luật học, 2/2003.

5. Phạm Duy Nghĩa. “Góp phần tìm hiểu văn hoá pháp luật”, Tạp chí Khoa học (số 24/2008 Kinh tế - Luật), Đại học quốc gia Hà Nội.

6. Lê Đức Tiết. Văn hóa pháp lí Việt Nam. NXB Tư pháp, H. 2005.

7. Nguyễn Thị Thường. “Văn hóa pháp luật trong nền kinh tế thị trường Việt Nam”. Tạp chí Khoa học Xã hội Việt Nam, số 11(72)/2013.

SUMMARY

Based on the research about the role of educating the legal culture in society in general and universities in particular, the article makes deep analysis about the situation of educating the legal culture for students at Hanoi Pedagogical University. On this basis, the author proposes some fundamental solutions to enhance the efficiency of educating the legal culture at universities today.

KÍNH MỜI BẠN ĐỌC ĐẶT MUA TẠP CHÍ GIÁO DỤC

Tạp chí Giáo dục ra 1 tháng 2 kì, đặt mua thuận tiện tại các bưu cục địa phương (Mã số C192) hoặc đặt mua trực tiếp tại Tòa soạn (số lượng lớn) theo địa chỉ: **TẠP CHÍ GIÁO DỤC, 4 Trịnh Hoài Đức, quận Đống Đa, Hà Nội.**

Kính mời bạn đọc, các đơn vị giáo dục, trường học đặt mua **Tạp chí Giáo dục năm 2015**. Mọi liên hệ xin gửi về địa chỉ trên hoặc liên lạc qua số điện thoại: 04.37345363; Fax: 04.37345363.

Xin trân trọng cảm ơn.

TẠP CHÍ GIÁO DỤC